

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA
A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TARSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtöken és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyetemi tagok egész évre 8 K, tisztek, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér. Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
B E T E G H P A L
LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többzori közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér so a 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztár: csekk- és líraing 10,189. szám

Teremtsünk magyar ipart és magyar kereskedelmet.

— Követendő élet-igazságok. —
Irtta: Gyertyánffy Gábor.

Független, szabad, tehát boldog csak vagyonos, gazdag nép lehet. Azonban a meglévő vagyon, g zagság elapad, elfogy, ha folyton nem ujhodik, nem gyarapodik, valamint a legjobb termőföld is kimerül, ha fáradhatlanul nem pótolják az elvont termelő erőt.

Egy ország gazdagsága tehát, a természeti kincsek kivül, lakosságának jó erkölcsseitől és termelő képességétől függ.

Kereskedelme és ipara emelte a nyugali államokat a gazdagság, jólét, hatalom olyan fokára, amelyet mi — lemondóan, mintha azt soha el nem érhetnők — csak bámulunk! Holott természeti kincsekben gazdagabb ország van-e a földön, mint Magyarország!? Lakossága eredetileg nem becsületes, szorgalmas, tehetséges e?

Előnyös fekvése a Nyugat és Kelet között predestinálja az iparra, a kereskedelemre.

Naponta halljuk ezeket a jelszavakat, de mit látunk ezzel szemben? A fajmagyar, különösen a kereskedelemtől idegenkedik. A magyar iparos és kereskedő is fiait u r n a k (korlátolt fizetéssel) nevelteti. Idegen ajku polgártársaink lépik el különösen a kereskedelemben a fontos pozíciókat. Így nem fejlődhetik ki erős, hatalmas magyar kereskedelem és ipar. Mint ha ne n az lenne az egész világon az ur, ki magát, családját munkája, ipara által mindig bárhol tisztességesen fenn tudja tartani?! A rátermett, kiválóan tehetséges menjen a tudományos pályákra, de ne csak hivaltalt keressen, hanem ápolja, fejlessze tudományát; a vegytan, természettan, electrotechnika és mechanika végtelen birodalma áll előtte és állítsa tudását a hazai ipar szolgálatába. Tudománya által százezrek javát mozdíthatja elő. Találmányait az iparban értékesítve és a külföldet megelőzve, hazájának hasznót és dicsőséget szerez.

A földművelés, ipar és kereskedelem harmonikusan működ-jék együtt, egymást segítve, támogatva. Az egyesek boldogulását elősegítve, a magyar haza gazdagságát, hatalmát és így függetlenségét mozdítja elő!

Hányszor hallottam iparos-polgártársaim ellenvetését: hogy

élhessünk meg, mikor a gyár-ipar elnyom, a külföldi lelketlen izgatók által félrevezetett segéd-munkásaink szertelen követelődzése, állami, községi, társadalmi terheink elviselhetlenek? Ugyanannyiszor mondtam: és mégis az ipar, kereskedelem az aranytermő talaj, a melynek termése nem függ az esőtől, aszálytól.

Igaz, hogy a világot mozgó szociális kérdések az ipart is nehéz válságokba sodorják, de végeredményben ki kell alakulnia az egészséges világrendnek.

Nem lehet minden másodk, harmadik ember hivatalnak.

Az östermeiési foglalkozáson kívül ipar és kereskedelem nyújt a legtöbb embernek a földön biztos megélhetést. Viszont, ha széttekintünk a nyugati államokban, azt látjuk, hogy bár a földjük hasonlíthatatlansivárabb, terméketlenebb, mint a miénk, mégis sokszorta népesebb, mint Magyarország és dacára ennek, nem vándorol ki a nép hazájából oly rettenetes mérvben, mint tőlünk a magyar! Miért? Azért, mert fejlett ipara a megélhetését biztosítja!

Ha fejlett iparról szólunk, első sorban a gyáripart látjuk, mely egész helyesen és okosan a természet, az elemek erejét fogta szolgálatába és oly eredményeket tud felmutatni, a melyeket emberi izomerővel soha elérni nem lehetett volna.

De a gépek mozgatásához, a felgyártmányok összeillesztéséhez az emberi erőt, értelmességét nem nélkülözheti, így százszázalékos, millióknak ad rendes foglalkozást, megélhetést.

Óriási tőkái és a tudomány segítségével gyártott cikkei alig elképzelhető olcsó árban állítja elő és teszi mindenki számára megszerzhetővé. A kereskedelem segítségével az egész földgömbön terjeszti és az igényeket az egész világon növelve, az ipari cikkek nélkülözhetlenné válnak.

Valamint a vasuti közlekedés nem apasztotta az igavonó állatok számát, nem tette fölöslegessé az országutakat, sőt sokszorozta azok számát, azonképpen a gyáripar is a mondott államokban a kézi és kisipart nem hogy megsemmisítette volna, de sőt szaporította, fejlesztette

és létrehozott egy új rendet: az ernyedetlen, szabatos, rendszeres munkásságot; takarékos-ságra szoktatta, kényszerítette a munkásait. Kifejlődvén mindnyájánál az a tudat, hogy az összműködés nem türi az egyesek hanyagságát, rendetlenkedését, mely az összesre óriási kárral járhat. Míg a szabatos munkásság az összesre és így az egyesekre is áldáshozó, a sikert lehetővé teszi.

Nálunk a vagyonszűkület, a jólétet megelőzte az igények szertelen nagyra növekedése.

Sietnünk kell tehát igényeinket lejjebb szállítani és az egészséges határig takarékoskodni.

Magyarország ipari, kereskedelmi fejlődésének főfeltételei: a jó erkölcsök, szorgalom, takarékos-ság! Ezek mellett igyekezzék mindenki iparát jól megtanulva, folyton fejleszteni. A jó erkölcsök alatt értem: a józan életmódot, igazság-zeretetet, törvénytiszteletet és Istenfélelmet, egyenes, becsületes modort, egymásnak megbecsülését, érdemei elismerését. Ne legyünk irigyek, de könnyelműen ne y-lelkűek sem.

Takarékos-ság nélkül pedig soha senki nem haladhat.

A megszerzett vagyon, bármi kevés is, segítő társunkká válik. A megtakarított tőke — üzletünkbe fektetve — sokszorozza egyéni munkaképességünket. Vagyonosodásunkkal lépést tart függetlenségünk; ennek tudatában önértetünk, a társadalomban való föllépésünk.

Éljünk a törvények tiszteletében, így a törvények hivatott örei, alkalmazói, előjáróink, bíráink is kénytelenek kötelességeiknek pontosan megfelelni.

Ilyenképpen erős, gerinces, meg nem vesztegethető közép-osztály fejlődik ki és szervezkedve, az ország kormányzatára is döntő befolyást gyakorolhatunk, nem fognak rólunk — nálunk nélkül intézkedhetni, rendelkezni.

A alkalmazottainkkal szemben legyünk humánusak, igazságosak, így fejlesztve bennük is a hűség, a kötelesség teljesítés-érzetét. Legyünk szívósan kitartók. Soha se tévesszük el célunkat szemünk elől.

Balsiker ne riasszon vissza, sőt serkentsen célunk elérésére.

Célunk pedig anyagi és erkölcsi haladásunk, megizmosodásunk.

Igy tehetjük hazánkat gazdaggá, hatalmassá, függetlenné, s ha mi meg nem érnök is a teljes eredményt, azen megnyug-

ató öntudattal lehetővé, hogy utódaink boldog jövőjén tehetőségünk szerint dolgoztunk.

Aki magan segít, azt az Isten is segíti! Külső segítségre nem várva, végezzük kötelességeinket férfias kitartással.

Magas kormányunk is erős igyekezetet fejtett ki iparfejlesztésünk érdekében a közel multban.

A gyár- és kisipart már évenként 7—8 millió koronára rugó segélyben részesítette.

Kisiparosoknak gépeket ad. Törekvő iparosoknak ösztöndíjakat biztosít, hogy ismeretek szerzése végett külföldi tanulmány utakat tehesse- nek, sőt huzamos időn át is külföldön tartózkodhassanak.

Magasabb ipari képzettség el-sajátítását országszerte létesített ipari szakiskolák fenntartásával segíti elő. Varosunk ipari szakiskoláját azonban az ország jobban ismeri és méltányolja, mint városunk lakossága. Növendékeinek elenyésző kis része helybeli. Köiparunk még nem volt, itt az alkalom azt megteremteni fellendíteni. Agyagiparunk, mely hatalmas volt, már szinte megszűnt. Kétszázegynéhány fazekas mester helyett huszegynéhány folytatja iparát. Itt volna az alkalom iparát fejleszteni. Művészetet vinni iparába és készítményei értékét ezzel sokszorozni.

Vajha ne lenne ezen panaszos felhívásom pusztába hangzó szó. Az intézet szívesen látja a székely fiukat falai között, hiszen érettük, az ő számunkra épült.

Azonkívül kormányunk becsületes, hűséges segédmunkásokat küntet, jutalomban részesít.

Fel tehát, iparos polgártársaim, teremtsünk erős, minden izeben magyar ipart, magyar kereskedelmet!

— Nemzeti Munkapárt cégérről indult hódító körutra a Khuen-Héderváry-kormány, ez alatt dolgozik tehát — Bécs kedvére és a magyarság mérhetetlen kárára. Szabolcsvármegye ellentáll. Alkotmányvédő bizottságot alakít. Khuenék intézkedéseit tudomásul nem veszi, sőt még főispánt sem installál. Tisza István ur pedig megszerzette a zsebkendőt lobogtató Munkapárt felhívását és munkára hívja híveit, a mennyien csak vannak. Akad mindenütt „kettőhárom nyomorult”. Vagdalkozik a balkezü Tisza jobbra-balra, de írásműve üres szószátyárkodásnál egyebet nem tartalmaz. Hiába kezdte és vonta be nemzeti színű mázzal a darabontok szölamait, kivirít belőle és alóla a rémesen csunya kétéjú-sasos osztrák politika. Nem vethetünk pedig tovább fátyolt a magyar jogokra. Elég volt 400 esztendő...

Vármegyei közgyűlés.

Elbucszott a főispán Héderváryékát a megye nem támogatja.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága, Ugron Ákos főispán elnöklésével hétfőn d. e. 9 órakor tartott ez évi első rendes közgyűlése meglehetősen harcias jellegű volt.

A mily méltóságos nyugalommal, szinte mélyeséges keserűséggel kezdődött és égződött a közgyűlés, éppen oly fellángoló lelkesedéssel, bazafias buzgalommal fejtették ki álláspontjukat az alkotmányellenes, törvenytelenség jegyében előhurcolt Khuen-Héderváry kormány nemzetpusztító szándékával szemben.

A vitát megelőzőleg, Ugron Ákos főispán, a multkorai nemzeti küzdelem bátor vezére bucsuzott el a törvényhatósági bizottságtól. Elbucszott mint főispán, de beköszöntőt tartott, mint az alkotmányos szabadság, nemzeti függetlenségünk harcosa... Igy szólott:

Tisztelt közgyűlés!

Midőn ezelőtt majdnem négy évvel a főispáni állásomat elfoglaltam, programot adtam, jeleztem, hogy a vármegye összes viszonyaira befolyást kívánok gyakorolni. A székely népnek közgazdasága és kultúrája érdekében, jelentékeny dolgok történtek. Alig van falu, mely a volt kormány anyagi támogatását ne érezte volna. Vármegyénk közutainak kiépítésében oly nagy segélyben részesült, melyhez hasonlóan egyetlen vármegye sem.

Midőn tehát szorgalommal és körültekintéssel — munkatársaimmal — a vármegye érdekeit előmozdítottuk, jöttek oly politikai viszonyok, melyek meg fognak akadályozni mindent, ami hazánk anyagi és szellemi előhaladására lenne. Hiába való volt éveken át a nagy nemzeti küzdelem; hiába való volt a nemzetnek a sok szenvedése, midőn azt hittük, hogy az uralkodó és a nemzet ezután egyetértve fog haladni, a magyar nemzet érdekei és szupremáciája a megalkotandó új választási törvényben meg lesznek védve, — melyet a volt kormánynak mindent felretéve, meg kellett volna alkotnia — Ausztria befolyása és a pártok szennvélyessége folytán, visszaestünk azokba az áldatlan politikai viszonyokba, melyekben ez előtt tíz évvel voltunk.

Tisztelt közgyűlés! A politikai viszonyok illetően való megváltozása folytán és midőn gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ur kormánya ex-lexben az 1867. évi X. t.-cikkben foglalt tiltó rendelkezés ellenére királyi kéziratral az országgyűlést elnapolta, főispáni állásomról lemondottam.

Midőn, mint főispán bucsuzom a törvényhatóságtól, beállok a vármegye harcosai közé, önökkel fogok küzdeni hazánk alkotmányának megvédéséért és függetlenségünknek kiküzdéséért. Az első esetasorba állok. Bármennyire akarjanak erőszakkal, pénzzel és szenvedésekkel leverni, nek nek minden akadályokon és minden hatalmon győzedelmeskedni kell, mert a mi óhajásaink törvényeinken alapulnak.

Ezek után a közgyűlést megnyitottam nyilvánítom.

Beszédét meg-megújuló lelkes éljenzés kísérte; jelezvén, hogy szívből szólott és melegen, hazafiasan érző szívekre talált.

A jegyzőkönyv vezetésére és a szövegre jelentkezők feljegyzésére, valamint a névsor olvasására történt elnöki intézkedések után, Darányi Ignác földművelésügyi és Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszte-

rek bucsuzó iratait olvasva fel Dr. Paál Árpád, a vármegye agilis főjegyzője. Mély sajnálattal, de egyszerűsággal a nagy miniszterekhez méltó teljes elismeréssel adózva vették tudomásul távozásukat. Darányi jegyzőkönyvi kivonatban, Apponyi grófot pedig az alispán által szerkesztendő felirattal fogják értesíteni a törvényhatósági bizottság érzelmeiről.

Majd Khuen-Héderváry, Hieronymi Károlyék, valamint Serényi Béla és Hazay Samu leirata került sorra. Khuen a kormány kinevezéséről, a többiek pedig kereskedelmi, földművelési és honvédelmi miniszterekké történt kinevezésükről eseevnek. Egyenlő utálattal, hazafias felháborodással hallgatják mindannyit. Közben éles megjegyzések röpködnek.

Alig hangzott el az állandó választmány megfontolt, bölcs előrelátással szerkesztett javaslata, hogy az ex-lexes, bizalmatlansággal sujtott Khuenékát a kért támogatásban nem része-ijük, legnagyobb meglepetésünkre: Szakáts Zoltán, a volt polgármester és utóbb új párti képviselő helyéről felemelkedve, mindenki álmétködésére — tiltakozott az állandó választmány javaslata ellen s azt indítványozta, hogy Khuenék leiratát vegyék tudomásul. Azt hitte a képviselőségből kicséppent, becsületes kavics szállítással és más tiszteletreméltó foglalkozásba került fiatal őriás, hogy most már okvetlenül bábérat és Khuen rögtönösen főispánságra emeli fekete-sárga ömlengéseiért. Gyakori gunyakaj, mely sajnálkozás volt azonban a hazafias bizottsági tagok részéről adott bér. De Khuentől még mást is kaphat.

Dr. Elekes Dénes székelykeresztúri ügyvéd a kormány leiratának tudomásul vételét bizalmi kérdésnek tartja. Meggyőző példákkal illusztrálja, hogy Magyarországot Bécs mindig becsapta. Míg a magyar parlament a milliókat szállította és Bécs kedvére valókat cselekedett, addig jó, munkaképes volt. Mihelyt pedig ígéreteinek, adott szavának beváltására került a sor, hogy a magyar nemzet megkapja az ötlet törvényesen illelő jogokat, akkor a parlament rossz, munkaképtelen lett azonnal Bécs szemébe és az országgyűlést szétkergették királyi kéziratral. Nemesak bizalmatlansággal, de a legteltesebb megvetéssel viseltetik a Khuen-kormány iránt, melyet törvényesnek sem ismer el.

Ugron Zoltán okvetetlenkedett még egy jó hosszú időig és vagdalkozott jobbra-balra szánalomra méltó beszédmodorával. Minden pillanatban féltettek, hogy kitöri — a nyelvet, végre annyit meg tudott magyarázni, hogy ő is Szakáts Zoltán felé gravitál és bizik Khuen-kormányában. (Hátha főispánnak őt fogja kiszemelni.)

Dr. Pál Ernő ügyvéd Khuenékát igen találóan hasonlítja össze a Fejérváry-féle darabontokkal. Vázolja azoknak végtelenül hazafiatlan bűneit. Itt nem személyekről, hanem egy kipusztított áldatlan rendszerről van szó és arról, hogy a hazafias magyar érdekek előmozdítását, megvalósítását akarjuk-e, vagy inkább állunk az osztrákok magyart pusztító álláspontja mellé, amelyet éppen a Khuen-kormány akar keresztül erőszakolni. Kevésnek tartja az állandó választmány javaslata, világos-

sabban szeretné kifejezésre juttatni a Khuen-kormány iránti határozott bizalmatlanságot és ilyen értelemben tesz indítványt. Egyuttal kimondatni kívánja, hogy még önkéntes adót és ujoncokat se fogadjanak el a tisztviselők.

Dr. Várentsik Ferenc Jush-párti képviselő mondott ezután egy nagyszabású beszédet. Elmondotta a szabadelvű-pártnak nemzeti lelkesedéssel történt megbuktatását. Foglalkozott a koalíciós kormány nehéz feladataival, mikor egy hallatlanul törvenytelen, becsületes darabont kormány után jutott uralomra. Erős vonásokkal jellemzi Szakáts és Ugron Zoltánék helytelen magatartását. Szólt a Khuen-kormány ugynevezett programjáról, melyet két pontban állapít meg. Az országot koldussá, erőtlenné akarják tenni és a vármegyéktől ősi erejüket, alkotmányos szabadságukat elrabolni kívánják. Ezt pedig a többségben levő függetlenségi párt nem fogja megengedni, mert a nemzet bizalmát az iglói vesztegetéshez hasonló lélekvasárlással megmetéltetni, az önállóság és szabadságtól eltéríteni, nem lehet. Míg a függetlenségi párt kezébe nem kapja az ország vezetését, addig béke nem lehet az országban. Ez a nemzet akarata. Ezt csak ott nem látják, hol azt akarják, hogy jöjjön a kötél, melyet nálunk glóriával font körül a nemzeti Génusz. De micsoda következetesség Szakáts és Ugron Zoltán részéről, hogy előbb Apponyi grófot távoztassa alkalmából üdvözlök és azután Khuen-Héderváryékát támogatják? Jó magyar ember ezt az alkotmányellenes kormányt nem támogathatja. Elfogadja az állandó választmány javaslatait Dr. Pál Ernő módosításával.

Pálffy Jenő szolgabíró foglalt állást ezután az állandó választmány javaslataival szemben és pártolta Szakáts Zoltán álláspontját. Bizalmatlanságot lát a választmány javaslataiban az alispánnal szemben. Arra lyukad ki vagdalkozó beszédében, hogy „várjuk meg a fejleményeket,” mert ki tudja mi lesz az elhamarkodott határozat következménye a tisztviselőkre vonatkozólag.

Dr. Hinleder Fels Ákos tiszti főügyész az állandó választmány javaslata mellett foglal állást. Rövid feléve, hogy a vármegye kenyerét eszi, de csak most látja, Pálffy Jenő felszólalásából, hogy némelyek a tisztviselő állásának biztonságát, annak politikai magatartásától teszik függővé. Ha ez így volna és tőle hazafias meggyőződésének elnyomását, hitének megtagadását kívánják, abban a pillanatban hajlandó lenne hivatali állását elhagyni, mintsem a haza és vármegye érdekeinek ellensége legyen.

Dr. Sebesi János alispán az állandó választmány javaslatait magára nézve bizalmatlansági kérdésnek nem tartja, hiszen azt éppen ő szövegezte. Tudja kötelességeit és ismeri jogait. A javaslatnak változatlanul való elfogadását kéri.

Végül Ugron Zoltán és Dr. Várentsik reflexziói után, szavazásra került a sor, de azért Pálffy Jenő a névszerinti szavazást kérő ívet zsebében felejtette s így mintegy hat szó ellenében száztíz szavazattal az állandó választmány javaslatait emelte a bizottsági ülés határozatra eredeti

szövegében, miután Pál Ernő és Várentsik a módosítástól előbb elállottak.

A törvényhatóság e határozata szóról-szóra így hangzik:

„A megye törvényhatósági bizottsága a Khuen-Héderváry grófelnökléte alatt megalakult kormányt, mely az országgyűlés képviselőháza részéről a folyó évi január hó 28-án tartott ülésben kifejezett bizalmatlanság dacára a helyén maradt és az országgyűlést az 1867. évi X. törvény cikkben foglalt rendelkezés dacára királyi kéziratral elpoltatta, a kért támogatásban nem részesíti és amár megnyugvásban van afelől, hogy a megye tisztikara hazánk szentesített törvényeihez és alkotmányához ragaszkodni fog, meg nem szavazott ujoncokat elő nem állít, mégis az 1848. évi XVI. t.-c. bevezetésében megörökített hagyományos kötelességénél fogva felhívja a megye alispánját, hogy felmerülő esetekben az 1907. évi LX. t.-c. 7. §-a alapján a közgyűlést haladéktalanul hívja össze, illetve a vármegyei ügyrendtartási szabályrendelet 3. §-a alapján a havonkénti rendes közgyűlések összehívásairól gondoskodik.”

Ezek után a törvényhatósági bizottság a leiratokat az irattárba helyezi.

A tárgysorozat egyéb pontjait az állandó választmány véleménye szerint elfogadva, Dr. Sebesi János alispán a törvényhatósági bizottság nevében teljes elismeréssel emlékezett meg Ugron Ákos főispánságáról. Mély sajnálattal vesz bucsút tőle, mint főispántól, de viszont kéri, hogy ugy a törvényhatóság kebelében, mint a vármegye minden irányu közügyeinél tartsa meg vezérszerepét és vezesse, irányítsa jövőre is bölcsességével, páratlan tudásával, annak reá váró dolgait.

Hatalmas éljenzés követte az alispán beszédét, mely után a hitelesítést kedden d. e. 11 órára kitűzvé, a közgyűlés véget ért.

HIREK.

— **Hihetetlen hírek.**

Mondják, hogy a büntető törvényt külön novellával látják el és az időrablókat is büntetni fogják;

mondják, hogy Héderváry-lovagok nálunk nem grasszálnak;

mondják, hogy a hétfői gyűlésen főispán önjelöltek nem voltak;

mondják, hogy Haller grófot közérkölcseink javítására küldik majd ide főispánnak;

mondják, hogy a főispán heiktatásához költös tojásokat nem gyűtenek;

mondják, hogy Kállay képviselő ur választása óta kerületét minden évben meglátogatta;

mondják, hogy e miatt és más egyebekért is — okvetlenül újra megválasztják.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerk.

— **Esküvő.** Wolf Károly helybeli cs. és kir. 82. ezredbeli őrnagy e hó 14-én, hétfőn vezette oltárhoz Haurik Irmát, neh. Haurik Alfred sórgyáros és neje Szentkatolnai Cseh Zsuzsanna leányát Székelyudvarhelyt.

— **Tisztviselők vasárnapja.** Tarcsafalvi Pálffy Aladár kebli egyházi tanácsos minap a székelyudvarhelyi unitárius egyház közgyűlésén nagy lelkesedéssel fogadott indítványt tett a tisztviselők vasár- és ünnepnap munkaszünetére vonatkozólag. E sze-

rint megkeresik az összes keresztény egyházakat fel a legfelsőbb fórumokig, hogy a tisztviselők ünnepi munkaszünetét törvényesen sürgessék és minél előbb keresztül vigyék. Visszás állapot is, hogy az állami s más tisztviselők büntetés terhe mellett kötelesek dolgozni vásár- és ünnepnapok délelőttjén. Vallásuk szabad gyakorlatától is törvényesen léven eltiltva.

— **A helybéli Jótekonny Nőegylet** vasárnap, e hó 20-án d. u. 3 órakor a vármegyeház tanácskozó termében rendes közgyűlést tart. Ezt megelőzőleg fél 3 órakor ugyanott választmányi ülés lesz. A közgyűlés tárgyát az 1909. évről való beszámolás, zalamint esetleges indítványok képezik.

— **Postaügynökség Vágáson.** Vármegyénk Vágás községében a posta-ügynökség folyó évi március hó 1-én megnyílik. Ez ügynökség kézbesítő kerületébe Vágás, Székelydobó és Béta községek osztattak be.

— **Szabad lyceum és iparos ünnep.** Az iparosok szabad lyceuma vasárnap délután a szokottnál ünnepélyesebb volt. A Szózat elénekzése után Dékán Samu kollegiumi tanár foglalt helyet a felolvasó asztalnál és általános érdeklődés mellett tárgyalta az írás keletkezését s annak a mai színvonalra történt emelkedését. Majd Gál Sándor iparos ifju Pókainét szavalt a szép tudással. Ezután Gyertyánffy Gábor vaskereskedő, iparkamarai tag lépett a dobogóra, hogy hivatalos megbízásából kifolyólag, átadja Elekes Sándor helybéli kalapos-egédnek, — aki Suller János kalaposmester műhelyében másfél évtized óta becsületes szorgalommal, hűséggel teljesítette kötelességét. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter elismerő díszes oklevelét és a küldött 100 korona jutalomdíjat. Gyertyánffy Gábor megragadva az alkalmat, valóságos irányszékben gazdag előadást tartott, melyet gyakori helyesléssel és befejezésekor lelkes éljenzéssel fogadott a nagyszámú közönség. Ezt az értékes dolgozatot, mely Gyertyánffy gazdag élettapasztalatainak csillogó gyöngyszemeit képezi, — egész terjedelmében közöljük a „Székely-Udvarhely” mai számának első helyén. Vajha kiforrott tanácsai, gyakorlati utmutatásai — méltó visszhangra találának ott, a hova szánta: iparos és kereskedő polgárságunk körében! . . . A lelkes ünnepséget teljes szeretettel, atyai gondoskodással vezette, irányította és nagyban emelte Biró István tanár, a lyceum közszeretében álló elnöke. Méltó befejezésül a Hymnus felzengő akkordjai mellett oszlott szét a lelkesült közönség.

— **Rokkant- és nyugdíjegylet Székelykeresztúron.** A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíj-egyletének székelykeresztúri 302-ik fiókpénztára e hó 14-én, hétfőn alakult meg Pethő Sándor központi főtitkár vezetésével Székelykeresztúron, a községébe egyik termében. Az alakulás kimondása után, megválasztották a fiókpénztár tisztviselőit. Elnök Horváth Lajos polg. leányisk. tanár, alelnökök: Kubáné Antal, jegyző: Hermann István, pénztárnok: Rácz István lett. Ezekon kívül három ellenőrt és 12 választmányi tagot, valamint 4 póttagot választottak. A

fiók megalakítása után társasvancsora volt a Korona-szálló éttermében. Szívesen üdvözljük az új alakulást és minél több lelkes támogatót kívánunk az ügynek! . . .

— **Jakabos Miklós** okl. szabásztanító, helybéli iparos polgártársunk a napokban a fővárosba utazik, hogy úgy a női, mint a férfi divat körében felmerült legújabb rendszerű szabászati változásokat néhány heti tanulmányozás tárgyává tehesse és így közönségünk legmagasabb igényeit is kielégíteni képesebb legyen. Szívesen veszünk tudomást polgártársunk e törekvéséről s hisszük, hogy a nagyközönség is kellően méltányolni fogja azt.

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Nyilatkozat.

Habár kijelentettem, hogy Gagyi Lajos urhoz intézett válaszzal a hírlapi vitát bezárom, a „szükség törvényt ront” elvénél fogva: szükségesnek tartom az ügy személyi részére vonatkozóan, Gagyi ur „Viszontválasz”-ára, az alábbi felvilágosításokkal szolgálni.

Gagyi Lajos urat értelmes — okos embernek és törekvő gazdának ismertem és felejtlott barátságát megtiszteltetésnek minősítettem. Ha hivatalos kiszállásaim alkalmával fuvarosommal vendégszerető portájára beszálltam és hogy ha családommal, Szovátra menet, utközben rövid pihenőt tartva, Gagyi ur kedves családjánál tiszteletemet tettem, feljogosított erre, sőt kötelességemmé tette azon többszöri meghívás, amely elől kitérni nem tudtam.

Ha előre sejtettem volna, hogy a vendéglátásnak hírlapi traktálás a vagyonos ember nem keresett barátságának egy kellemes oldalba rugás lesz a vége, akkor én is, úgy viselkedtem volna kedves Gagyi bátyámmal, mint Ujházi színművész egyik bizalmasával, valamely váltó esetből kifolyólag. A mester ugyanis megtagadta könnyelmű barátjának a váltó aláírását és mikor a kikoszorózott jóbarát, bővebb magyarázatot kért, a nagy művész azon talpra esett felelettel vágta ki magát, hogy: „azért nem írom alá a váltódat, mert kedvezőbb állapotnak tartom, hogy Te haragudjál Reám, — mint Én, Reád.”

Ha annak idején én is hidegen kitértem volna, Gagyi Lajos bátyám — elismerem — meg nem érdemelt közeledése elől, akkor valószínűleg kikerültem volna a bekövetkezett kollektívesség és meg lenne az a nyereségünk is, hogy kettőnk közül most csak egyiknek volna oka, a haragra!

Tagadom azt, hogy én Gagyi urnak, vagy bárki másnak, s barátságát durván megtagadtam volna és hogy az ő becsületét, elrontani igyekeztem volna. Ilyent az én multkori cikkemből kiolvasni nem lehet, mert ez szándékomban sem állott soha!

A vezérekedésre és kiábrándulásra vonatkozó és minden bántási célnak nélkül közreadott tapasztalataimat Etéden szerezttem. Ugyanis, annak idején többen mondták, hogy a tejszövetkezet azért vonaglott, s a tanfolyam céljaira azért nem adott a képviselő alkalmas helyiséget, mert

*E rovat alatt közöltékért a beküldő Szerk.

az ügyet Gagyi ur vette a kezébe stb. stb. A magam részéről, csak örvendeni tudok annak, ha azóta a viszony s a hangulat megváltozott. Igyekezni fogok, ha arra alkalom nyílik, hogy a kedvező fordulatot Etéden, a gazdaközönség javára kiaknazzam.

Hogy Gagyi Lajos bátyám és csekélységem személye, vagy hírlapi dolgozatai közül, kinek képezi gyengéjét a dísekedés, azt mi el nem dönthetjük, mert erre egyedül az ügyünket és személyiségünket ismerő elfogulatlan közönség az illetékes.

Hogy a körünkől eltávozott Dörner Béla, Gagyi uramról miképen vélekedett, arra nézve én is és talán mások is, mondhatnának egyet-mást de mivel az ügysző nem tartozik, helyesebbnek tartom ha hallgatók.

Gagyi bátyám megütközik azon, ha egy tisztviselő, a pályáján egy lépéssel előbbre akar haladni! Nem hiszem, hogy ezt, mint érdekelt édes apa és okos ember, komolyan elítéli tudná. Valamint azt sem hiszem, hogy képes lenne beigazolni, hogy én, partfogásért faluztam volna és hogy valakinél partfogást koldultam volna. Hivatalos okmányokkal tanúsíthatom, hogy azon időben, 2—3 hónapon át, vidéki kiszállásokon nem voltam. Ha kívánja, beigazolhatom, hogy az utódlási mozgalom az én tudomásom nélkül indult meg. Tehát kiméletlen szemrehányása minden alapot nélkülöz és csak félrevezetésen épülhetett fel.

Gagyi Lajos ur, „Viszontválasz”-ának a végén, olyan ténre lépett, a mely elég alkalmas arra, hogy hivatalos működésemet gyanuval terhelje. És ez az, a mi jelenlegi soraim megírására kényszerített. Ha perlekedő és vizálykodó természetű ember volnék és ha örömet találnék abban, hogy még ellenségemet is bűnhődni lássam, akkor olyan fórumnál vonnám Gagyi urat felelősségre, a mely feltétlenül megadná a nyomatékos felvilágosítást. Dacára a csekélységgel szemben teljesen ok nélkül elkövetett igen bántó magatartásának, még mindig találok Gagyi Lajos ur személye iránt annyi tiszteletet és kimeletet, hogy még ma feledve a multat, megtorló lépéseket nem teszek.

Nem tudom felfogni, hogy állithat olyant, hogy én Etéden nem voltam előadáson, s az erre vonatkozó kiadványban mégis szerepel.

Ha bátyám uram előtt gyanus volt, az etédi vásáron való jelenlétem hivatalos jogossága, miért nem tagadta az a gazdaköri pecséttel történt igazolást? vagy miért nem volt elég őszinte, megkérdezni a bizalmas barátától, a kiszállás okát? Mely esetben megtudta volna akár tőlem, akár utítár-aimtól, hogy nem „ló venni,” hanem állami kiosztásra való tenyészmarhákat vásárolni jartam nemcsak Etéden, hanem igen sok községben, a mig 94 drb állatot beszerezhettem. A bizalmas barátság minőségére enged következtetni, hogy 10—15 község polgárai közül, egyedül Gagyi Lajos urnál tűnik fel gyanus színben a vásárokra való járásom.

Ha már ennyire vagyunk, meg mondom azt is (habár nem tartozom vele), hogy Szolokmáról jövet, meg kellett tudjam Etéden, hogy tanfolyam szervezés céljából felépült

azon tanfolyam épület, melynek létesülését épen Gagyi bátyám helyezte volt kilatásba. Jellemző, hogy gyanuba fogják az embert még akkor is, mikor felsőbb rendelet folytán, csupán takarekossági szempontból, egy kiszállás alkalmával, a közbe eső falvak ügyeit is elvégzi, hogy ne kelljen újabb kiszállásra engedélyt kérni.

Czírmes Bálint

KOZGAZDASÁG.

Az udvarhelymegyei Gazdasági Egylettől, 60—1910. szám.

HIRDETMÉNY.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület f. evi február 28. és március 1-én Székelykeresztúrtól (vasutállomás) országos jellegű bikakiállítást és vásárt, továbbá borjastehén- és üszödjízást rendez.

Kiállítási díjak:

Nagytenyésztők bikái részére 100, 80, 60, 50 K ezüst érem. Kistenyésztők részére 100, 80, 60, 50, 30 20, K, bronz érem. Közsegek bikái részére 25, 20, 15, 15 K. Borjasteheknek részére 100, 60, 50, 40, 30, 25 15 K. Harom éves üszők részére 80, 60 50, 40, 20 K. Két éves üszők részére 50, 40, 20, 15 K.

Pénzdíjjal, ezüst es bronz éremmel csak magyar erdélyi fajta 2 éves bikák; borjas tehének, üszők díjazhatók, nyugati fajta (berni-simenthali) állatok oklevellel tüntethetők ki.

A kiállított községi előjárásági bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy a kiállított állat egy év óta tulajdonukban van, illetve, Eogy az saját tenyésztésükből származik. Az ily bizonyítvánnyal nem bírók, a versenytől kizáratnak.

A 100 holdas birtokosok vagy bérlok bikái a nagy tenyésztők csoportjába osztatnak.

Tehén es üsző pénzdíjakat csak udvarhelymegyei kisgazdák nyerhetnek; nagytenyésztők, idegen vármegyebeliék ily állatai kiállítási oklevellet nyerhetnek. Előző kiállításokon pénzdíjat nyert tehének pénzdíjra nem pályázhatnak. A községi bikáknál kitüntetendő a tenyésztő, kitől a bika beszerezett. A kiállítás díjmentes, de az eladott állatok eladási árának 2 százaléka az egyesület pénztárába befizetendő.

A közsegeket, teoyesztőket, kiknek magyar erdélyi fajta tenyész állatokra szükségük van, avval hívjuk fel a kiállításon való megjelenésre es vásárlásra, hogy a kiállításon az erdélyi részek legnevesebb bikatenyésztői szoktak kiállítani, hogy itt szükségleteiket biztosan es jutányosan beszerezhetik.

A kiállításra vonatkozó mindenemű értesítést Gálffy Kálmán szétkelykeresztúri főszóigabíró úrtól min a bizottság elnökétől, kinél a bejelentések is eszközleendő, nyerhetni.

Székelyudvarhelyt, 1910. febr. 8.
Az elnökség.

MELYIK JOBB?

Egyszerű csukamajolajnál minden esetben jobb a **SCOTT-féle EMULSIÓ**. Jobb, mert könnyen emészthető és ennélfogva gyorsabb es erőteljesebb a hatása

Jobb azért is,

mert szívesen veszik be azok, a kik a csukamajolaj utdorító ize miatt vizsautasítják.

Csakis tiszta es magasfoku lofoteni (nordvégországi) csukamajolaj használata engedtetik meg **SCOTT-féle Emulsió** készítésere; mert csak ez a legtáplálóbb a világon

A **SCOTT-féle EMULSIÓ** a legkiválóbb.
Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.
Kapható minden gyógytárban.

Allamilag előmzáralt lucerna és löheremagot tavaszi búzát, koranerő és bőtermő vetőzabot, búkköny, bal-tacin, répamag stb. vetőmagvakat elsőrendű, megbízható minőségben szállítunk.

SZÉKELY GAZDÁK SZÖVETKEZETE MAROSVÁSÁRHELY.

Ne feledje el

Hogy a hirdetések hasznára lesznek.
 gondos átolvasása Önnek valószínűleg
 Aki nálunk hirdet annak sikere van.
 A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk; kívánatra **klisé** is beszerzünk.
 Hirdetőinknél a **történelmi megrendelésinél** a „Székely-Udvarhely”-e szíveskedjék hivatalozni.

Szám: 933-910. Kig.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Székelyudvarhely város iktató és kiadó hivatalához egy az iktatói és egy a levéltári és kiadói teendők elvégzésében jártas egyént 3-3 korona napidíj mellett azonnal felveszek.

Kik ezen állások bármelyikét elnyerni óhajtják előttem személyesen jelentkezzenek.

Székelyudvarhely város tanácsa, 1910. évi január hó 10.

Gotthárd János polgármester.

Tűz- és jégbiztosítással foglalkozni kívánó egyének

havi alulár és magas jutalék mellett alkalmazást nyerhetnek. Jelentkezéseket elfogad **Báró Sebessy Sándor** Székelyudvarhelyt.

FOGORVOS PERL JÓZSEF

American Dentist legközelebb Székelyudvarhelyre érkezik és megkezdí fogorvosi renddelését.

Bélyegzők

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ar mellett szállítatnak **Betegh Pál** könyv- és papírkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva minden megerőtetés nélkül és önállóan az **angol és francia** nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1-1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. András-s út 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivalkozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

Képes

levelezőlapok a legnagyobb válaszokban kaphatók **Betegh Pál** könyv-, pír- és rajzkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

1848 eredeti angol, francia és amerikai toalettmódellet közöl a **BUDAPESTI BAZÁR** egy evfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona** ingyen mutatványszámot küld a „**BUDAPESTI BAZÁR**” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

TALÁLÓS KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés az apróhirdetés?

meri néhány APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

- mindenféle állást** kínál vagy keres,
- mindenféle terményt** kínál vagy keres,
- lakást** kínál vagy keres,
- mindenféle butort** kínál vagy keres,
- mindenféle ipari cikket** kínál vagy keres,
- a legkülönbözőbb apróbb dolgokat** kínálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el. Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hátsón emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes síkerrel segítik elő a **kínálást** és **kereslet** nagyarányu forgalmát.

Azért ne tessék habozni s a mikor csak a legesekélyeb szükség diktálja:

apróhirdetést kell feladni a „Székely-Udvarhely”-ben. **Apró a hirdetés, apró a költség!**

MIÉRT AZ ÜZLET?

nem előfizetője Ön is című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a legjobb magyar kereskedelmi szaklap. Két korona csak egy negyedévre e lapnak előfizetési díja. Aki esekélyös zezet „AZ ÜZLET”-re rászánja, az jó üzletet csinált. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhival Budapest, V. Sas-utca, 12. sz.

Magyar Könyvtiteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvtiteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: **Kárpáti Béla és Trautmann Henrik**. Társzerkesztők: **Kuntner Róbert, Szel Jenő, Zsengeri Manó**. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Meszler-u. 27. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhiv.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bormagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Meghívó.

Az „Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezet” 1910 évi március hó 1 én d. u. 2 órkor a vármegyeház kistermében tartja III-ik rendes közgyűléset.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak felmentése iránti határozat.
 2. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak megválasztása.
 3. Módosított alapszabály megállapítása és elfogadása.
- A közgyűlésre a t. Tagokat tisztelettel meghívja:
 Székelyudvarhelyt, 1910. év január hó 28-án.
 Az igazgatóság.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint gyászjelentések, ugyszintén mindenféle **könyvnyomdai és könyvkötői munkalatok** izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnék.

Betegh Pál villamos fényre berendezett könyvnyomdát és könyvkötő-intézetet Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézi.

Magyar királyi államvasutak.

Érvényes 1909 október 1-től. Vissza

Vv.	Vv.	Vv.	Téli menetrend.	Vv.	Vv.	Gyv.
8512	8514	8516	I-III, I-III	8511	8513	I-III, I-III
655	820	890	ind. B.-pest k. p. u. (N.-váradon át 126) érk.	720	4730	955
—	200	1220	— B.-pest k. p. u. (Aradon át 153, 126)	605	1230	—
—	854	611	— Kolozsvár (126) (*Csatl. Héjasfalván)	510	1050	—
—	1250	432	— Szentagota vásártér	555	938	—
447	1047	734	ind. Segesvár (126, 133) — érk.	709	453	958
501	1100	747	Fehéregyháza — —	653	441	946
509	1108	755	Bún 211 sz. órház — —	646	433	938
525	1120	810	ind. Héjasfalva (126) — érk.	637	424	929
540	1134	821	Ujszekely 2. sz. órház	619	405	910
550	1144	834	Al-óboldogfalva — —	610	355	900
607	1158	853	Szekelykeresztúr — —	602	347	892
609	1206	856	Bethfalva 6 sz. órház	553	338	880
620	1217	907	Kisgalambfalva — —	543	328	875
639	1236	926	Nagygalambfalva — —	535	320	870
654	1251	941	Bögöz — — — —	512	257	757
707	104	954	Bikafalva 11. sz. órház	500	245	745
723	120	1010	Székelyudvarhely §	445	230	730
—	544	910	ind. Székelykocsárd — érk.	616	250	616
201	1025	315	érek. Maros-Vásárhely — —	740	—	240
430	1037	531	ind. — — — —	526	—	1210
450	124	533	érek. Deda (Borszak-fürdő) ind.	820	—	—
808	302	905	ind. Küküllőszög — — — —	534	—	—
—	902	934	érek. Parajd — — — —	844	1243	654
—	1085	250	ind. Sepsiszentgyörgy — — — —	335	745	130
650	101	1244	érek. Madfalva — — — —	620	1205	425
906	316	523	érek. Gyergyószentmiklós — ind.	342	833	206
1116	34	918	— Gyimes — — — —	—	514	1200
1101	435	928	— Palanca — — — —	—	520	1124
—	858	—	ind. Brassó — — — —	—	—	1002
515	1050	305	Sepsiszentgyörgy — — — —	816	159	633
645	110	451	— Kezdivásárhely — — — —	644	1220	450
856	228	720	érek. Bereczk — — — —	439	1016	234
1015	—	856	— — — —	324	855	103

Meghívó

a Székely juhturógyár és Hízallda r. t. 1910. február hó 27-én d. e. 11 órkor az Agrár takarékpénztár székelyudvarhelyi fiókin-tézetének helyiségében tartandó

II. évi rendes közgyűlésére.

A közgyűlésen résztvenni szándékozók felhivatnak, hogy részvényeiket a még le nem jart szelvényekkel együtt alismervény ellenében a közgyűlés megkezdése előtt az Agrár takarékpénztár pénztáránál letenni szíveskedjenek.

Tárgysorozat:

1. Igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése és a zárszamadások bemutatása.
2. Nyereség hova fordítása iránti határozat.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak a felmentvény megadása.
4. A felügyelő bizottság megválasztása.
5. Esetleges indítványok, a mennyiben a közgyűlés megkezdése előtt az elnöknek be lettek jelentve.

Az igazgatóság.